Raadsvoorstel

Voorstelnummer: 665176
Zaaknummer: 818752

Houten, 19 december 2023

gemeente Houten

Onderwerp:
Eerste ontwerp-begrotingswijziging WIL 2024 en ontwerp-kaderbrief 2025

Beslispunten:

1. Kennis te nemen van de ontwerp-begrotingswijziging WIL 2024.
2. Kennis te nemen van de ontwerp-kaderbrief WIL 2025;
3. Een zienswijze uit te brengen op de eerste begrotingswijziging WIL 2024 en de kaderbrief WIL 2025;
4. De incidentele financiële consequenties (€ 125.000) van de begrotingswijziging WIL 2024 te dekken binnen de bestaande begroting en de structurele verhoging van de regelingskosten (€ 63.000) ten laste van de meerjarenraming 2024-2027 te brengen.

Samenvatting

WIL heeft een begrotingswijziging 2024 aangeboden aan de raad voor zienswijze, waarin een forse uitbreiding van de uitvoeringskosten is opgenomen. Het gaat voor alle bij WIL aangesloten gemeenten om 10,5 fte waarvan 5,6 fte ten laste komt van de gemeenten en het overige wordt opgevangen binnen de eigen begroting van WIL. Onder andere door de inzet van de eerder verkregen subsidie vanuit het Europees Sociaal Fonds (ESF).

In de eerste begrotingswijziging gaat het voor Houten om een toename van € 125.000 op de uitvoeringskosten. Deze zijn op te vangen binnen de huidige gemeentebegroting 2024 door extra incidentele middelen vanuit Het Rijk. Verder stijgt de bijzondere bijstand. Voor Houten gaat het hier om een structureel bedrag van € 63.000 aan extra regelingskosten. Deze kosten komen ten laste van de meerjarenraming 2024-2027.

Het gaat vooral om stijging van uitvoeringskosten op het gebied van het programma Inkomen (uitkeringsverstrekking) en Inkomensondersteuning (verstrekking bijzondere bijstand, minimaregelingen en schuldhulpverlening). De voornaamste redenen voor het inzetten van meer medewerkers en een toename van de regelingskosten zijn:

- De toename van het aantal statushouders. Deze doelgroep vergt veel werkzaamheden van het programma Inkomensondersteuning en Inkomen. Bovendien nemen hierdoor de regelingskosten van de bijzondere bijstand toe. Een statushouder ontvangt vanuit de bijzondere bijstand kosten voor de woninginrichting, reiskosten en een overbruggingsuitkering.
- Een complexere doelgroep in combinatie met een meer ondersteunende houding van de medewerkers van WIL. In de huidige arbeidsmarkt zien we dat iedereen die wil en kan werken, werkt. De mensen die een uitkering aanvragen zijn daarom meestal niet zelfredzaam. Om toch te zorgen dat mensen krijgen waar ze recht op hebben worden veel inspanningen verricht door WIL-medewerkers. Dit kost extra tijd.
- Toename van aantallen in schuldhulpverlening en aanvragen inkomensondersteuning, onder andere door laagdrempeligere toegang en de wetswijziging bij schuldhulpverlening;
- Integrale samenwerking: medewerkers van WIL gaan in overleg met of op huisbezoek met samenwerkingspartners

In 2022, 2023 en 2024 is er door de gemeente Houten extra incidenteel budget voor Inkomensondersteuning en schuldhulpverlening ontvangen vanuit Het Rijk. Daarnaast ontvangen gemeenten incidenteel extra geld voor de versterking van de dienstverlening aan kwetsbaren (de POK-middelen: middelen naar aanleiding van de Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslagen). De POK-middelen zijn tot en met 2027

beschikbaar. Met deze budgetten willen wij de gevraagde toename van uitvoeringskosten in 2024 dekken.

Het probleem van WIL is een reëel probleem. Echter, alleen (structurele) uitbreiding van medewerkers is niet de oplossing. Bovenstaande redenen zorgen voor een veranderde omgeving, waarop de WIL-organisatie zich meer moet gaan aanpassen. En daar moeten snel stappen in gemaakt worden. Daarom wordt gekozen voor de volgende aanpak:

1. Er wordt voor 2024 gekozen voor het aannemen van extra personeel om de druk op WIL te verlichten. De kosten worden opgevangen binnen de WIL-begroting in combinatie met extra incidentele middelen van het Rijk bedoeld voor de dienstverlening die WIL levert.

2. Er wordt in de zienswijze een opdracht aan WIL verstrekt om samen met de gemeenten te onderzoeken op welke wijze de dienstverlening kan worden aangepast, zodat meer wordt ingespeeld op de veranderende omgeving en meer wordt gehandeld in lijn met de uitgangspunten van het wetsvoorstel Participatiewet in Balans: menselijke maat, vertrouwen en eenvoud. In de zienswijze hebben wij verwoord dat wij denken dat hier nog veel te winnen valt.

3. Kennis te nemen van de ontwerp-kaderbrief 2025. Hierin is alleen de stijging vanwege aanpassing CAO opgenomen, maar geen uitbreiding van medewerkers. Dit omdat 2024 wordt gebruikt om tot een aangepaste WIL-organisatie te komen. Wanneer de dienstverlening van WIL niet anders wordt vormgegeven is er vanuit Houten in 2025 een bedrag noodzakelijk van €174.000. Dit bedrag is nu opgenomen in de risico-paragraaf van de kaderbrief. Wij denken dat een goed gesprek over wat mogelijk is en een andere focus van WIL tot andere oplossingen kan leiden die tot nu toe buiten beeld zijn gebleven. We doen hiervoor in de zienswijze concrete suggesties.

4. Gezamenlijk toe te werken naar de begroting 2025. Wij verwachten in de WIL begroting 2025 een reëel en goed onderbouwde inschatting van de benodigde financiën, met daarbij in acht genomen de punten uit de zienswijze. De begroting WIL 2025 wordt op 11 april in het AB vastgesteld. Deze begroting kan nog verwerkt worden in de perspectiefnota van de gemeente, zodat daar door de gemeenteraden, in samenhang met andere vragen naar extra budget kan worden besloten over eventuele toekenning van middelen aan de WIL voor 2025.

5. Na de begroting 2025 wordt de nieuwe opdracht voor WIL en daaraan gekoppeld het nieuwe dienstverleningsconcept verder doorontwikkeld. Eind 2024 wordt de kaderbrief 2026 gepresenteerd in samenhang met een meerjarig beleidskader. In het gehele proces worden de gemeenteraden formeel betrokken. Daarnaast kan inbreng worden geleverd op aparte bijeenkomsten.

Aanleiding

WIL kent een eigen planning- en controlcyclus die bestaat uit een kaderbrief/nota, een begroting, een mogelijke wijziging hierop en een jaarverslag. De WIL vraagt ons te reageren op de kaderbrief 2025 en de eerste begrotingswijziging 2024. WIL heeft de raden van de deelnemende gemeenten verzocht voor 23 februari 2024 een zienswijze in te dienen.

Beoogd effect

De begroting van WIL bij te sturen vanuit Houtens perspectief door middel van een zienswijze

Argumenten per beslispunt

1.1 De dienstverlening van WIL komt in de knel

WIL geeft in de begrotingswijziging 2024 aan dat haar dienstverlening onder grote druk staat en dat extra middelen noodzakelijk zijn om kwalitatief goede dienstverlening aan te inwoners te verlenen.

2.1 De ontwerp-kaderbrief geeft goed weer waar de uitdagingen voor WIL liggen
De kaderbrief WIL 2025 geeft goed weer voor welke uitdagingen WIL staat. Vanwege deze uitdagingen wordt er voor WIL een expliciete opdracht geformuleerd om op een innovatieve manier, samen met partners, een effectieve en efficiënte dienstverlening in te richten.

3.1 In de zienswijze worden de punten die Houten van belang vindt naar voren gebracht.
We gaan in deze zienwijze vrij gedetailleerd in op de volgende punten:

- Ontzorging en inburgering;
- Timing van de begrotingswijziging;
- Stappen op weg naar een aangepaste WIL-organisatie met concrete suggesties;
- Input op het meerjarenbeleidskader op drie niveaus;
- Conclusie over het gevraagde budget;

4.1 De financiële consequenties voor 2024 zijn gedeeltelijk te dekken uit bestaande middelen.
Er zijn extra incidentele middelen voor inkomensondersteuning en schuldhulpverlening beschikbaar gekomen vanuit Het Rijk voor de gemeente Houten. Bovendien zijn in de begroting van inburgering middelen opgenomen voor de ontzorging van statushouders. Dit betekent dat de extra vraag naar uitvoeringskosten budgetneutraal kan worden doorgevoerd. Dit geldt echter niet voor de structurele toename van de regelingskosten op de bijzondere bijstand (€63.000). Dit is ongedekt en komt ten laste van de meerjarenraming 2024-2027.

Kanttekeningen

1.1 De vraag van WIL naar extra middelen voor 2024 is te laat
In de planning- en controlcyclus is de kaderbrief 2024 voor WIL het moment om een extra bijdrage voor 2024 naar voren te brengen. Dat deze vraag pas in de 1ste begrotingswijziging wordt gesteld is niet in lijn met de afspraken. Dit wordt in de zienswijze dan ook scherp afgekeurd. WIL had deze ontwikkeling eerder moeten voorzien. Tegelijkertijd waren niet alle ontwikkelingen bij het opstellen van de kaderbrief / begroting 2024 te voorzien. Bijvoorbeeld de in februari aangekondigde wetswijziging schuldhulpverlening, de vraag naar het ontzorgen van statushouders en de stijging van het aantal statushouders. Deze ontwikkelingen zijn van grote invloed op de benodigde capaciteit van WIL. Om goede dienstverlening in 2024 te garanderen is ophoging noodzakelijk.

1.2 De aanvraag is niet goed onderbouwd
De onderbouwing van de benodigde middelen kan scherper, gerelateerd aan doelstellingen en met scenario's. In de zienswijze wordt hier ook op gewezen en wordt benadrukt dat de middelen voor 2024 incidenteel worden toegekend en dat voor 2025 een intensief proces gestart wordt om de onderbouwing te verbeteren en de scenario's op een goede manier af te wegen.

2.2 Zonder kaderbrief met financiële consequenties kan geen politieke afweging gemaakt worden in de Perspectiefnota 2025
Idealiter kent de kaderbrief 2025 een financiële component, die wordt meegenomen in de gemeentelijke beleidscyclus, zodat in de perspectiefnota een afweging gemaakt kan worden op basis van alle extra aanvragen. We hebben echter moeten constateren dat WIL nog niet zo ver is om nu al een goede onderbouwing te geven van wat nodig is aan inzet voor 2025. Door WIL is aangegeven dat alles op alles wordt gezet om in de begroting 2025 een betere onderbouwing te hebben van wat de WIL-organisatie nodig heeft in 2025. Deze begroting wordt in april 2024 vastgesteld door het AB van WIL. Het bedrag in de begroting wordt dan verwerkt in de Perspectiefnota. Bedoeling is om de begroting WIL 2025 en de perspectiefnota in dezelfde raadscyclus te behandelen. Op deze manier worden eventuele extra kosten van de WIL in de raad op de juiste manier besproken en kan vanuit de

integrale afweging die in de perspectiefnota wordt gemaakt richting WIL worden gereageerd.

Participatie

De begrotingswijziging WIL 2024 en de ontwerp-kaderbrief 2025 is door WIL ook voorgelegd aan de cliëntenraad WIL. Daarnaast is in de gemeenschappelijke regeling vastgelegd dat de gemeenteraad een zienswijze kan inbrengen bij de ontwerpbegroting. Op die wijze is voorzien in participatie van de deelnemende gemeente.

Financiën en formatie

WIL stelt een eerste begrotingswijziging 2024 voor, omdat niet alle ontwikkelen bij het vaststellen van de begroting waren voorzien. Voorgesteld wordt om de begroting op 3 programmaonderdelen te wijzigen:

Programma onderdeel WIL	**Ont-wikkeling**	**1ste BW 2024 WIL**	**Materiële vertaling**	**Verdeling Houten**
Bedrijfs-voering	Informatie-uitwisseling en informatie-veiligheid voor lokale werkteams vraagt een DPIA traject	€ 45.000	Ophoging budget innovatie-agenda	€ 11.000
Inkomens-ondersteuning	Ontzorgen statushouder + Inzet op reguliere processen + Wetswijziging schuld-hulpverlening	€ 255.000 uitvoerings-kosten + € 250.000 regelings-kosten	2fte + € 250.000 regelings-kosten voor bijzondere bijstand	€ 61.000 uitvoerings-kosten + € 63.000 regelings-kosten
Inkomen	Toename omvang wet op lijkbezorging + Inkomens-beheer regulier	€ 221.000 uitvoerings-kosten	2,6 fte	€ 53.000 uitvoerings-kosten
Totaal		**€ 521.000,- uitvoerings-kosten + € 250.000,- regelings-kosten**	**5,6**	**€ 125.000 uitvoerings-kosten + € 63.000 regelings-kosten**

De extra gevraagde uitvoeringskosten kunnen wij binnen de bestaande begroting 2024 opvangen. De regelingskosten zijn structurele kosten en kunnen niet binnen de bestaande

begroting worden opgevangen. Deze kosten komen ten laste van het de meerjarenraming 2024-2027. Dit heeft effect op de ombuigingen.

De toename van de regelingskosten kan worden verklaard door de toename van het aantal statushouders. Statushouders ontvangen vanuit de bijzondere bijstand middelen voor de woninginrichting, reiskosten en een overbruggingsuitkering.

Vanaf 2025 wordt een stijging van €183.000 verwacht vanwege CAO-stijging. Bovendien is er sprake is indexering. Het daadwerkelijke financiële effect wordt pas bekend bij de begroting WIL 2025. Deze stijging wordt op dat moment in de gemeentelijke begroting verwerkt. Hierover volgt separate besluitvorming.

De 1% buig risico-opslag wordt niet in de begroting van houten verwerkt. Daarin wordt niet de opgave van de WIL aangehouden, maar het door Het Rijk verstrekte BUIG-budget.

De financiële effecten van dit voorstel zijn verwerkt in begrotingswijziging met nummer 127746.

Communicatie

Na vaststelling van de zienswijze door de raad zal deze aan het bestuur van WIL worden verstuurd. De uiterste termijn voor het indienen van een zienswijze is 28 februari 2024. Dat wordt met deze planning gehaald.

Voortgang

Hieronder vindt u een overzicht van de toekomstige besluitvorming rondom de WIL:

- Juli 2024: Bespreking conceptbegroting WIL 2025 door Houtense gemeenteraad (tergelijkertijd met de perspectiefnota)
- Oktober 2024: Raadsgesprek over begroting 2026 en meerjarig beleidskader
- Februari 2025: Bespreking kaderbrief 2026 en meerjarig beleidskader in de Houtense gemeenteraad

Evaluatie

Geen

Bijlagen

1. Bijlage 1 Aanbiedingsbrief eerste Begrotingswijzing WIL 2024
2. Bijlage 2 Concept eerste Begrotingswijzing WIL 2024
3. Bijlage 3 Concept Kaderbrief WIL 2025
4. Bijlage 4 Oogst Raadsgesprek oktober 2023
5. Bijlage 5 Zienswijze van gemeente Houten op kaderbrief 2025 en eerste begrotingswijziging WIL 2024

Verantwoordelijke portefeuillehouders college

1e PoHo: Sander Bos
2e PoHo: n.v.t.

Raadsbesluit

Voorstelnummer: 665176

Onderwerp
Eerste ontwerp-begrotingswijziging WIL 2024 en ontwerp-kaderbrief 2025
Eerste ontwerp-begrotingswijziging WIL 2024 en ontwerp-kaderbrief 2025

De raad van de gemeente Houten heeft het voorstel van het college van burgemeester en wethouders d.d. 19 december 2023 gelezen en besluit:

1. Kennis te nemen van de ontwerp-begrotingswijziging WIL 2024.
2. Kennis te nemen van de ontwerp-kaderbrief WIL 2025;
3. Een zienswijze uit te brengen op de eerste begrotingswijziging WIL 2024 en de kaderbrief WIL 2025;
4. De incidentele financiële consequenties (€ 125.000) van de begrotingswijziging WIL 2024 te dekken binnen de bestaande begroting en de structurele verhoging van de regelingskosten (€ 63.000) ten laste van de meerjarenraming 2024-2027 te brengen.

Dit is besloten in de openbare vergadering van de raad op 13 februari 2024.

De raad van de gemeente Houten,
de griffier,

C.M.S. Visser

de voorzitter,

G.P. Isabella